

Objavljeno v reviji ZAVEZA, številka 113, september 2019

Aleksander Igličar

RAZMIŠLJANJE OB IZIDU KNJIGE FRANCETA PIBERNIKA IN ZORKA SIMČIČA *DOHOJENE STOPINJE*

Junija 2019 je založba Beletrina javnosti predstavila novo knjižno delo Franceta Pibernika in Zorka Simčiča z naslovom *DOHOJENE STOPINJE*. Predstavitve je bila v torek, 18. junija 2019 v dvorani Slovenske matice, kjer se je s pisateljem in akademikom Zorkom Simčičem pogovarjal novinar Bernard Nežmah.

Roman *Dohojene stopinje* ni napisan v klasični obliki zgodbe, ampak v obliki pogovora. Literarni zgodovinar France Pibernik je namreč pisatelju Zorku Simčiču zastavljal vprašanja o njegovem življenju in delu. Pogovor sta pričela pripravljati leta 2000, s časovnimi razmiki in opombami Zorka Simčiča pa je bil zaključen leta 2018. Po besedah »spraševalca« Franceta Pibernika je roman *Dohojene stopinje* »Simčičeva avtobiografija, ki se bere kot leksikon zdomstva«. Besedilni del romana obsega nekaj manj kot 500 strani, na koncu pa so dodane fotografije iz pisateljevega življenja, od zgodnje mladosti do častitljive starosti.

ŽIVLJENJSKA POT, USTVARJANJE IN MISLI AKADEMIKA ZORKA SIMČIČA

Pesnik, pisatelj, dramatik, esejist in publicist ter od leta 2006 akademik Slovenske akademije znanosti in umetnosti Zorko Simčič se je rodil 19. novembra 1921 v Mariboru staršem iz Biljane v Goriških brdih, ki sta se pred italijanskim nasiljem nad Slovenci umaknila v štajersko prestolnico. Zorko je bil najmlajši otrok v družini. Prvorojenka Zorka je umrla stara manj kot leto dni, pred njim pa sta se rodila še brata Drago in Mirko. Mamina nosečnost za Zorka se je zapletla in »zdravnik je očetu odkrito povedal: »če hoče ohraniti ženo, mora žrtvovati otroka; če pa hoče imeti otroka, bo žena umrla.« Ko je mama to izvedela, »je samo zaprla oči, nekaj časa molčala, potem pa rekla: Tone, naj se rodi otrok.« Hvala Bogu sta se nosečnost in porod dobro iztekla za oba, za mamo in za Zorka.

Zorko v knjigi pravi, da so v družini živeli zelo skromno in preprosto življenje, a ni imel »nobenega občutka revščine ali v šoli občutka kakšne drugorazrednosti«. Drugje zapiše: »Doma sem prvič jedel meso, mislim da pri sedemnajstih letih, a ga nisem prav nič pogrešal.« Starša sta sinovom vzgojila veliko ljubezen do branja in Zorko na več mestih zapiše, da je v mladosti prebral mnogo knjig, od mladim priljubljenih zgodb do klasikov slovenske in svetovne književnosti. Nekje zapiše, da je bilo za mlada leta to verjetno preveč, saj besedil še ni bil sposoben razumeti in ocenjevati v vsej njihovi sporočilnosti. Veliko so zahajali tudi v gledališče in v filharmonijo. Doma so veliko prepevali, Zorko je bil aktiven tudi kot športnik (nogomet, lahka atletika, odbojka, namizni tenis), naučil se je igrati na kitaro. Na športnem igrišču Maraton se je pričelo prijateljstvo s pesnikom jezuitom Vladimirjem Kosom, ki po drugi svetovni vojni živi in deluje na Japonskem.

Po četrtem razredu osnovne šole se je Zorko vpisal na klasično gimnazijo v Mariboru, ki je bila tedaj elitna srednja šola. V knjigi podrobneje predstavlja nekatere profesorje (npr. profesor slovenščine France Sušnik), ki so pomembno oblikovali njegovo osebnost in spodbujali zgodaj zaznan talent za

literarno ustvarjanje. V knjigi zapiše, »da je bil program šole humanistično usmerjen, z veliko vzgoje za odgovornost, ljubezni do domovine.« V času gimnazijskih let se je prvič srečal z idejami združništva, ki mu je bil kot oblika gospodarskega delovanja »malih ljudi« blizu vse življenje. Kot dijak je v pedagoški reviji *Slovenski učitelj* objavil spis »Mladinsko združništvo in učitelj«.

Po končani gimnaziji se je vpisal na mariborsko učiteljsko šolo. V tem času je bil med drugim aktiven v šolskih, športnih in cerkvenih organizacijah. Kot poverjenik Slovenske dijaške zveze je bil povabljen na enotedenski študijski tečaj v Bohinju in na taborjenje v škofjeloške hribe blizu Visokega v Poljanski dolini, kjer je po Božji previdnosti čez sedemdeset let dokončeval svoj »veliki« roman *Poslednji deseti bratje*. Nekje zapiše: »Še barabice med nami so vedele, če so hotele ostati v klapi, da je laž laž in kraja kraja.« S temi besedami lepo opiše »stanje duha« v predvojni Sloveniji, ki se je po vojni prehitro spremenilo in ga prevečkrat pogrešamo tudi v sedanjem času.

Šolska leta na učiteljski šoli je na cvetno nedeljo 6. aprila 1941 nasilno prekinil nemški vojaški napad na Jugoslavijo. Zorko se je takoj pridružil prostovoljcem, ki so želeli pomagati obraniti Jugoslavijo. »Grem za dva, tri dni. Mama je onemela, oče je samo kimal, dobro je vedel, kako stvari stoje. Nič ni rekel, samo pokrižal me je. Odšel sem, v Maribor pa sem se vrnil, ne po dveh, treh dneh, temveč po – dvainpetdesetih letih.« Prostovoljci so se preko Celja odpravili v Zagreb, kjer pa so na njihovo presenečenje naleteli na množično ustaško naklonjenost nemškimi okupatorjem. Hrvati so veliko prostovoljcev aretirali, Zorku pa se je skupaj s prijateljem uspelo izmakniti in peš sta se odpravila proti Sloveniji, kjer je za nekaj dni zatočišče našel v Kranjski Gori. Zapiše: »Ob dogodkih, ki so sledili, si imel občutek, da si se v nekaj dneh postaral za leta.«

Ker je bila Ljubljana, ki je bila pod italijansko okupacijo, bolj prijazna do Slovencev, je Zorko odšel v slovensko glavno mesto, kjer sta bila tudi že njegova brata. Kratek čas je bival pri maminih sorodnikih, nato se je preselil v Akademski center na Miklošičevi. Uspelo se mu je vpisati na ljubljansko učiteljsko šolo, kjer je nadaljeval šolanje. Med šolanjem je objavljajl krajše zgodbe v dijaških glasilih.

Konec junija 1942 so Italijani obkolili Akademski dom in veliko visokošolcev odpeljali v taborišče Gonars, med njimi tudi Zorka. V taborišču je preživel težke čase, zaradi telesne šibkosti in slabe hrane je začel omedlevati. Zaradi šibkega zdravja je bil jeseni odpuščen iz taborišča in odšel je v Ljubljano, kjer sta po izgnanstvu v Bosni živela njegova starša. »Potrkal sem na vrata, prikazala se je mama: Koga pa iščete? Ni me spoznala. Takrat sem se pa res pošteno zjokal.«

Julija 1943 je na učiteljski šoli kot odličnjak opravil maturo. V tem času je bil že v stiku z literarnimi ustvarjalci, posebej omenja F. S. Finžgarja, zahajal je na njihova srečanja v Unionski kleti. Zaposlil se je kot nekakšen osebni tajnik pri Narteju Velikonji, šefu resorja Socialne pomoči, ki se je kasneje preimenovala v Zimsko pomoč in izdala znameniti *Zbornik Zimske pomoči*, pri katerem je bil mladi Zorko eden od štirih urednikov¹.

Jeseni 1943 je izdal svoj prvi roman *Prebujenje*, za katerega je februarja 1944 prejel literarno nagrado mesta Ljubljane, ki se je podeljevala 8. februarja, na dan smrti pesnika Franceta Prešerna, zato se jo je prijelo ime Prešernova nagrada. Podelitve nagrade se ni mogel udeležiti, ker je šel v Trst

¹ Zbornik Zimska pomoč je bibliografska publikacija dobrodelne organizacije za pomoč vojnim beguncem, ki je izšla v Ljubljani leta 1944. Njeni uredniki so bili Božidar Borko, Tine Debeljak, Zorko Simčič in Narte Velikonja.

na pogreb brata Mirka, ki so ga kot primorskega domobranca v zasedi ubili partizani na Tolminskem. Kritike na roman *Prebujenje* so bile spodbudne, Zorko zapiše: »Vedno bolj sem bil prepričan, da se je v mojem pisanju pač nakazovala nekakšna drugačnost, prihajajoča negotovost mladega človeka.«

Zorko se med vojno ni pridružil domobrancem, čeprav ga je zaradi bratov, ki sta se jim pridružila, vleklo tja. Ob prvih vosovskih pobojih je zaslutil, da je v ozadju partizanstva nekaj povsem drugega. Pred njegovimi očmi so marca 1942 na Streliški ulici ubili študenta Jaroslava Kiklja. »Zavladal je strah, nihče ni preverjal ozadij, kot da bi nevidna tekočina v nekaj mesecih sprala možgane, uničila razsodnost. Kako je mogoče, da neki ideologiji uspe prepričati toliko ljudi, da cilj posvečuje sredstvo. Laž je nesmrtna duša komunizma. OF ni želela le prednosti pred drugimi – hotela je ekskluzivnost.« Za domobrance Zorko pravi: »Bili so zlati fantje. Pošteni, brihtni, odločni. Ne samo »domoljubi«, temveč strastni Slovenci. To, da je partija domobrance načrtno, z mahinacijami prisilila do tega, da so morali stopiti v stik z okupatorjem – to je perverznost. Komunisti jih po vojni niso pobili samo kot nekdanje sovražnike, torej zgolj iz maščevalnosti, temveč predvsem kot morebitne bodoče nasprotnike.« Aprila 1945 so nekateri že vedeli, kaj se bo zgodilo z domobranci po koncu vojne. Zorkov brat Drago, ki je bil častnik na sodnem odseku Organizacijskega štaba Slovenskega domobranstva, je vedel, kaj jih čaka. »Konec! Angleži nas bodo izdali. Pobili nas bodo!«

Med vojno je Zorko v samozaložbi izdal zbirko humoresk in satir *Tragedije stoletja*, libreto za opero *Krst pri Savici*, v zadnjem letu vojne pa dramo *Zadnji akord*, ki jo je ljubljanska Drama, kjer je bil dramaturg Janko Moder, uvrstila v redni program. Priprave za uprizoritev so potekale že aprila, a konec vojne je uprizoritev preprečil.

Zorko se je sredi vojne s prijateljem Andrejem Krečičem v prostem času pričel učiti angleško, kar mu je konec vojne omogočilo, da je postal tolmač pri angleški armadi na Koroškem. 3. maja 1945 se je namreč s prijateljem Andrejem, ki je bil strojevodja in je vozil vlake tudi na relaciji Ljubljana – Beljak, umaknil na Koroško. O umiku pred tem ni razmišljal, odločitev je bila trenutna. Očeta in mame ni bilo v Ljubljani, zato jima je napisal listek, da odhaja. Andrej je imel že od prej stike z Angleži in Zorko je postal tolmač pri britanski Welfare Section v Strandhotelu ob Vrbskem jezeru. Dobil je angleško uniformo.

Nekega dne je kot tolmač Angleže pospremil na Vetrinjsko polje, kjer je bila nastanjena deset tisoč glava množica slovenskih domobrancev in nekaj manj slovenskih katoliških civilistov, ki so se iz domačih krajev umaknili pred maščevanjem komunistov. Tedaj je zadnjič videl brata Draga, ki je bil v domobranski uniformi, in ga prepričeval, naj gre z njim, a ni hotel zapustiti svojih. Drago je bil skupaj z ostalimi domobranci vrnjen komunistom in kot piše Zorko v opombah, je zemeljsko pot najverjetneje končal v rovih rudnika Huda jama pri Laškem. Za tragično usodo vrnjenih domobrancev je Zorko izvedel šele nekaj mesecev pozneje v Rimu.

Oktobra 1945 se je Zorko s srbskim fantom, ki ga je peljal k očetu v Rim, odpravil proti večnemu mestu. Po raznih dogodivščinah na poti sta čez nekaj dni uspešno prispela in Zorko je prvič videl rimske ulice, zgradbe in mostove, o katerih je doslej le bral. Srečni oče, ki je bil visoki funkcionar ameriškega Rdečega križa, mu je priskrbel sobo v hotelu in omogočil službo »liftboya«, ki je bila Zorku kasneje literarni navdih za nekatere zgodbe. V Rimu se je srečeval z slovenskimi ustvarjalci, med njimi z dr. T. Debeljakom in njegovo svakinjo slikarko Baro Remec, ki sta konec leta 1945 pod psevdonimom ustvarila prvo knjižno izdajo Slovencev v izseljenstvu *Koledarček slovenskih emigrantov 1946*. Skoraj vsak večer je Zorko zahajal v gledališče, šel na koncert ali v kino.

Na povabilo profesorja Jožeta Peterlina je pozno leta 1946 odšel v Trst, kjer je nastopil službo na Radiu Trst, ki je deloval pod okriljem zavezniške vojaške uprave v italijanskem in slovenskem jeziku. Zorko je »dan in noč živel za radijsko postajo. Po dvajsetih letih fašizma, preganjanja slovenske besede – svoboda besedi in slovenski pesmi. Dramatiziral sem slovenske pripovedne narodne pesmi, jih kot bard recitiral ob spremljavi lutnje, prevajal izbrane tuje popevčice in jih ob spremljavi »jazz-orkestra« - bili smo trije – tudi pel. Skratka bil sem deklica za vse.«

Ker je želel naprej študirati, je moral v Trstu ponovno opravljati maturo, po kateri se je vpisal na Ekonomsko fakulteto, na kateri pa je kmalu ugotovil, da ta študij ni zanj in ga je opustil. Posebnih pritiskov iz komunistične Sloveniji ni čutil. Nekoč je prejel obvestilo, da mu je odvzeto jugoslovansko državljanstvo, ker je »med okupacijo prelomil kulturni molk in se tako »pregrešil proti slovenski časti«. Z očetom in mamo si je preko sorodnikov pod izmišljenim imenom občasno izmenjal pisma.

Zaradi naraščajoče priljubljenosti italijanskih komunistov se ni več počutil varnega, še posebej ker so begunci vedeli, da so Slovenci v Trstu vse prej kot dobrodošli. Še vedno je imel izkaznico *displaced person* in izkaznico radijske postaje. Sprva se je zanimal za selitev v Južno Afriko, a se je na pogovoru »začutil v funkciji plemenskega bika«². Kot del drugih slovenskih beguncev v Trstu se je nato odločil za Argentino. Pred odhodom v daljno deželo pod južnim križem se je ob državni meji na skrivaj srečal z očetom in mamo. »Očetu je bilo vse jasno. Rekel je samo: »Če Bog hoče, se bomo še videli, če ne, se ne bomo«. Pogovarjali smo se kakšne četrte ure. Še zdaj me zgrabi krog srca, ko se spomnim, da je mama, tik preden me je objela in za slovo prekrizala prek čela, potegnila iz torbe jabolko in mi ga dala za na pot Nikoli več se nismo videli.«

V taborišču Bagnoli blizu Neaplja je dobil potni list ameriškega Rdečega križa in se v začetku marca 1948 skupaj s preko tisoč slovenskih beguncev vkrcal na ladjo Santa Cruz. V velemestu Buenos Aires so prispeli 29. marca 1948 – »z eno roko spredaj, drugo zadaj, to je – goli. Večina res brez vsega.« Zanimivo je, da je s seboj imel kitaro in pa teniški reket. »Sedemindvajsetletni mladenič na začetku nove poti ... Ob prihodu so nekaterim zamenjali imena - France je postal Francisco, Jože Jose, Milan Emilio. Ko me je uradnik v Hotelu de Inmigrantes vprašal, kakšna je romanska verzija imena Zorko, sem dejal, da je ni, in tako sem, mislim da eden redkih, ostal pri svojem imenu.«

Po prihodu Slovencev v Argentino jim je izjemno pomoč nudil duhovnik Janez Hladnik, ki je bil kot duhovnik med Slovenci v daljni deželi od leta 1936. Hladnik je tudi najbolj zaslužen, da je Argentina širokogrudno sprejela vse generacije Slovencev – otroke, odrasle in starejše, saj je za to na osebнем srečanju nagovoril tedanjega predsednika Argentine Juana Perona.

Zorka je že prvi dan pričakal bratranec Tone Marinič, drugi dan pa ga je k sebi prijazno sprejela družina prijatelja Boža Eiletza. Po nekaj mesecih je stalno zaposlitev našel pri podjetju RCA Victor (Radio Corporation of America) in tam ostal sedem let. »Ko sem leto dni zatem vprašal šefa, kako da so me izbrali za pisanje propagandnih besedil, ko so vendar videli mojo španščino, mi je povedal, da so se ob moji prošnji sicer muzali, a je bilo razvidno, da imam domišljijo, da sem komunikativen, odgovoren, da znam nekaj jezikov.«

Slovenski priseljenci so se kljub težkim razmeram za življenje relativno hitro znašli. Našli so zaposlitve, večina najprej težko fizično delo. Pričeli so z zidanjem hiš, kmalu zatem tudi prostorov za

² Izhodišče za uvodno zgodbo v romanu *Poslednji deseti bratje*.

druženje – nastajati so začeli slovenski domovi, ki jih je danes v velikem Buenos Airesu kar sedem. »Nenapisano vodilo: Čim globlja religioznost, čim širša kultura, čim večja gospodarska neodvisnost! je sčasoma moralo roditi svoje. Ko so kdaj na obisk prišli sorodniki, so se čudili ravno vedrini in ponosu, ki sta sijala iz naših ljudi, predvsem pa veselju, ki so ga izžarevali mladi.«

»Sam sem status begunca mirno prenašal. Toliko lažje zato, ker sem se za eksil zavestno odločil in si zlasti po prihodu v Argentino zadal tudi nalogo: pričati resnico o tragičnih dogodkih med vojno in revolucijo, zlasti pa v naših mladih vzbujati ponos na svoje starše, spomin na sorodnike, ki so se zavedali nevarnosti komunizma in se proti njemu borili, mnogi bili tudi pobiti. Seveda je bilo med emigranti veliko trpečih, saj skoraj ni bilo družine, ki ne bi v revoluciji koga izgubila. Tam so sedela dekleta, ki so izgubila svoje fante. Kakšno dolgoletno trpljenje! Enako trpljenju tisočerih v domovini. Epopeja trpljenja. Kdo ve, ali pri vsem tem ni najhuje, da vse to trpljenje še danes ni v zavesti premnogih v domovini.«

Morda najvažnejši steber slovenstva je bilo oziroma je šolstvo. Ko se je koderkoli naselila večja skupina Slovencev, so organizirali sobotne šole. »Vse zamisli in dobri nameni seveda ne bi zadostovali, če ne bi bilo toliko požrtvovalnih učnih moči. Seveda nobeni niti na misel ni prišlo – enako pevcem, gledališčnikom ali sodelavcem revij - da bi bila honorirana«. In tako je še dandanes, ko slovenske žene in moške z radostjo v srcu v slovenskih sobotnih šolah otroke učijo o zgodovini. literaturi ter lepotah domovine njihovih staršev. Za otroke je sobotna šola naporna, saj po tedenski španski šoli, v soboto, ko so njihovi španski prijatelji prosti, gredo v slovensko šolo. A ob veliki požrtvovalnosti učiteljev, podpori staršev in ljubezni do Slovenije, to zmorejo. Delovanje slovenskih šol je nedvomno glavni vir »slovenskega čudeža v Argentini«, ki ni čudež v Božjem pomenu besede, ampak sad dolgoletnega neumornega delovanja množice Slovencev³.

Poučevanju v sobotnih osnovnih šolah je kmalu sledil srednješolski tečaj, ki je bil poimenovan po ravnatelju dr. Marko Bajuku ter je nastal na pobudo dr. Marka Kremžarja in Milana Magistra. Na tečaju je Zorko dolga leta predaval o besedni umetnosti. Zaključni letniki srednješolskega tečaja so dolga leta ob koncu šolanja hodili v Bariloče na severu Patagonije, od leta 1991 pa v Slovenijo, domovino njihovih starih staršev in staršev, ki so jo mnogi videli prvič. Junija in julija 2019 je bila v Sloveniji že 48. generacija RAST-ovcev⁴.

Leta 1954 se je rodila Slovenska kulturna akcija (SKA), ki je bila osrednja slovenska kulturna organizacija, ki je imela po vzoru akademij znanosti več razredov. Njen prvi predsednik je bil Ruda Jurčec, Zorko pa je vodil literarni razred. SKA je izdajala knjige in revijo Meddobje, prirejala kulturne večere, koncerte, gledališke predstave in likovne razstave. Ob 40. obletnici ustanovitve 1994 se je SKA predstavila tudi v domovini s ciklom predavanj in dokumentarno razstavo.

Revija Meddobje, ki je pričela izhajati kmalu po ustanovitvi SKA leta 1954, je pričel urejati Zorko Simčič in jo urejal kar dvanajst let. Revija je imela široko poslanstvo, da povezuje in objavlja stvaritve slovenskih ustvarjalcev v zamejstvu in izseljenstvu. Zorko je večino svojega prostega časa namenil urejanju revije, vzpostavljal stike s slovenskimi avtorji po vsem svetu in jih tudi obiskoval. Med drugim je v šestdesetih letih trikrat za več mesecev odšel na potovanje v Evropo. V knjigi Zorko

³ V filmu *Tretja generacija*, ki ga je za RTV SLO leta 2014 posnela avtorica Živa Emeršič, je odlično prikazano življenje mladih Slovencev – tretje ali četrte generacije otrok živečih v Argentini. Možnost ogleda na:

<https://4d.rtv slo.si/arhiv/dokumentarni-filmi-in-oddaje-kulturno-umetniški-program/174343072>

⁴ RAST je kratica za Rod abiturientov srednješolskega tečaja.

zapiše: »Največ energije je potrebne, ne za boj, ne za to, da se upreš, temveč, da sam v svojem ne popustiš, da vztrajaš pri tem, kar imaš za pravilno. Zdi se, da Kristusova misel »kdor bo pa vztrajal, ta bo zveličan« ne velja samo za religiozno področje ...«.

Zorkova zaposlitev v družbi RCA Victor ga je pričela predvsem časovno omejevati, zaradi tega se je leta 1955 odločil za odhod iz redne zaposlitve in odšel v svobodni poklic, ki mu je poleg lažjega delovanja v slovenski skupnosti, olajšal, da ne rečem sploh omogočil, njegovo literarno ustvarjanje. »Seveda je bil moj korak tvegan, toda čutil sem nujo po prostem času za branje, pisanje. Težko je ustvarjati, če nimaš stalnega ali vsaj pogostega stika s piščočimi ali vsaj z ljudmi, ki se zanimajo za umetnost. Kulturne revije in pisma niso dovolj ...«. Odslej je skoraj dvajset let v poletnem času prebival v Bariločah, kjer je pod vznožjem mogočne gore Tronador množici turistov prodajal razne spominko, ki si jih je sam zamislil in mnoge tudi sam izdelal, včasih kar preprosto iz kamnov mogočnega ledenika. Bival je pri družini Frenka Jermana, ki je bil poročen z njegovo daljno sorodnico Lučko Kralj. V knjigi pravi, da je bil kot striček njunim petim otrokom – postali so njegova družina, njegov drugi dom. »Preostalih osem mesecev v letu sem lahko živel kot, danes bi rekli, »svoboden umetnik«.

Leta 1955 je SKA razpisala literarni natečaj za novo slovensko knjigo oziroma roman. Zorka je natečaj spodbudil, da je v relativno kratkem času dokončal roman *Človek na obeh straneh stene*. Izbirna komisija je roman izbrala kot enega izmed treh nagrajenih del in SKA ga je leta 1957 izdala v knjižni obliki. Literarni kritiki menijo, da gre za prvi slovenski eksistencialni roman. Zorko v knjigi omeni, da ga je lahko napisal, ker je živel v izseljenstvu, saj tedanje družbene razmere v Sloveniji tovrstnega literarnega ustvarjanja niso omogočale. Zorko je za roman *Človek na obeh straneh stene* leta 1993 v družbeno politično novi državi Sloveniji prejel nagrado Prešernovega sklada. Roman je leto pred tem v knjižni obliki, po dolgih letih od izida, izšel tudi v Sloveniji.

Sredi šestdesetih let sta v roku treh mesecev zemeljsko življenje končala njegova mama in oče. Njun edini še živeči otrok Zorko, izseljenec v daljni Argentini, seveda zaradi razmer v domovini in komunističnega režima, ki bi ga verjetno preganjal, ni prišel na pogreb in se je od njiju poslovil zgolj duhovno. V molitvi ju je pridružil sestrici Zorki ter ubitima bratoma Dragu in Mirku.

Zorko je veliko ustvarjal, pisal dramska besedila, krajše zgodbe, snoval roman *Poslednji deseti bratje*, pripravljaj nagovore za razne spominske in kulturne dogodke. Svoj slavnostni nagovor na 21. Slovenskem dnevu 25. aprila 1976 v Našem domu San Justo je zaključil z besedami: »Za nami je marsikaj lepega, a pred nami so nova obzorja. Ne bojmo se velikih nalog, ne plašimo se visokih ciljev! Našemu narodu moramo spet priboriti svobodo, da si bo sam izbiral pot za prihodnost, storiti moramo vse, kjerkoli živimo in kjerkoli bomo morda še živeli, da bomo nekoč samostojni ponosni plemiči v svoji svobodni deželi.

Ta sen naših očetov se vsak dan jasneje kaže kot edina rešitev ne samo za razvoj naših duhovnih sil, ampak za naš obstoj nasploh. Država pa mora najprej biti v nas samih. Ko jo bomo v sebi čutili in se ponosno vedli pred samim seboj in pred drugimi, odgovorni vsak za vsako svoje dejanje, ko bomo sicer dajali čast vsakomur, a tudi od vsakogar čast zahtevali - ne bo nihče mogel preprečiti, da ne bi v

osrčju Evrope zaživela naša država. Samo tako bo zdrava v temeljih – torej trdna»⁵. Kako preroško, vizionarsko v davnem letu 1976 ter kako aktualno za naš sedanji odnos do naše slovenske države.

V zrelih letih je v polnosti zaigralo tudi njegovo srce, saj ga je napolnila neizmerna ljubezen do Minke Debevec, s katero sta se poročila leta 1980. V opombah Zorko zapiše: »Podarila mi je dve deklici, dva sončna žarka, in z vsem srcem lahko samo pritrdim Evripidu, ki je vedel, da »starejšemu očetu ni nič ljubšega kakor hčerka«, kakor hčerkici. Njima - Mariji Clari / Marijici in Ivani Aleksandri – sem posvetil zgodbo *Trije muzikantje ali Povratek Lepe Vide* in zbirko pesmi za otroke *Srček, ki podi telešček*.«

S političnimi spremembami v Slovenji konec osemdesetih let prejšnjega stoletja in z rojstvom samostojne demokratične države Slovenije junija 1991 so nastajale razmere, ki so spodbudile razmišljanje o obisku oziroma povratku družine Simčič v domovino. Dodatne spodbude so bile tudi izdaje Zorkovih knjižnih del v Sloveniji, ki so že prej izšle v Argentini. Največja spodbuda za obisk pa je bila podelitev nagrade Prešernovega sklada za roman *Človek na obeh straneh stene* februarja 1993. Nagrada je Zorka presenetila, saj je ni pričakoval. V času podelitve nagrade je bil, v poletnem času pod Južnim križem, v Bariločah, zato je razmišljal o kasnejšem obisku Slovenije. »Sam nisem hotel na pot, če pa bi šli vsi štirje, bi bilo kar zapleteno. Poseben problem je bila nekajmesečna šolska odsotnost hčerkic. Sprejela me je ravnateljica, redovnica, in še preden sem izrekel svojo prošnjo do konca, me je prekinila: »Gospod Simčič, oprostite! Ne le da imate pravico, vi imate dolžnost, da z otrokoma obiščete svojo domovino.«

Potovali so z argentinskimi potnimi listi. Na letališču Brnik jih je pričakal Lojze Peterle, predsednik slovenske vlade. »Ko je letalo priletelo nad Slovenijo, bilo je junija 1993 na rojstni dan moje žene, si lahko predstavljate, kako smo pretreseni gledali deželo pod seboj, kako so žena in otroka prvič zrla na deželo, o kateri so tolikokrat le poslušali. Mene je stiskalo v grlu, a sem se premagoval. Kolesa letala so se dotaknila asfalta, ta asfalt je bil domača zemlja. Ko sem izstopil, bi ga najraje poljubil. Rahlo je deževalo. Ko sva z ženo, rojeno v Argentini, stopala iz letala, mi je rekla: »Mi smo tu doma.«

O prvih vtisih v Sloveniji Zorko zapiše: »V oči mi je padlo tudi, da je tako malo otrok. Drugo presenečenje so bili klošarji v Ljubljani ter z južnimi kletvicami in seksualnimi medmeti posejana slovenščina, in to ne samo med pijančki. Vrnitev v rodni Maribor. Po dvainpetdesetih letih ... Obisk rojstne hiše, ista vrata kot pred desetletji, vstopiš, iste stare zlizane stopnice, stojiš pred vrati stanovanja, v katerem si se rodil, potrkaš pa v hipu planeš v jok in stečeš na ulico, kjer te čakajo žena in otroka ...«

»Že med obiskom smo se odločili, da se vrnemo v Argentino samo zato, da bi uredili vse potrebno za preselitev. Z ženo sva se odločila za vrnitev, pa četudi, kot je dejala, »bi bilo treba spati pod mostom.«

O življenju Slovencev v Argentini Zorko zaključí: »V Buenos Airesu sem se pogosto srečeval z Judom, ki je bil ponosen na svoj rodovnik vse od dvanajstega stoletja. Ugotavljala sva, da je slovenski eksodus nekaj posebnega, glede na to, kako smo se v Argentini že po štirinajstih dneh organizirali kot narodna skupnost, osnovali šole, družabno življenje in začeli misliti na slovenska središča po raznih

⁵ Slavnostni nagovor je pod naslovom *Zvestoba nazaj – poslanstvo za naprej* v celoti objavljen v knjigi *Ob žerjavici in ognju*, stran 9 do 22, Založba Družina, 2007

koncih buenosaireške province in notranjosti države. Kaj takega, je dejal, so bili sposobni samo še Judje. In še to, da se je slovenska skupnost v treh generacijah celo potrojila, ni se izgubila, kot bi bilo pričakovati. Takega primera ni zlahka najti v zgodovini. Prepričan sem, da brez religioznega naboja tega ne bi zmogli, če to življenje ne bi raslo iz mrtvih domobrancev. Prav iz zvestobe do svojih mrtvih je bilo možno črpati moč. Samo z občutkom zvestobe za nazaj in s poslanstvom za naprej je bilo mogoče zdržati pritisk okolja, predvsem pa rovarjenje iz domovine.«

O pogledih v Sloveniji glede poboja domobrancev Zorko zapiše: »Ne morem in ne morem več stopiti v noben gozd, ne da bi v njem zaslutil pobite, pomislil, da so med kostmi morda kosti mojega brata. Občutim še nekaj hujšega: Danes se ljudje sprehajajo po gozdovih, vedo za vse te pobite, a večina ne pomisli, kaj se je v njih dogajalo. Ali vedo, da živimo v deželi, ki je prepojena s krvjo? Ali mislijo, da zadošča obrniti oči proč od resnice, pa bo ta za vedno onemela? Ne bi želel uporabiti patetičnih besed, ampak: ljudje ne verjamejo, da ta kri vpije do neba in – da bomo to nekoč plačali. Mi. Če ne mi, pa naši otroci.«

»Predvsem pa se čudim onim, ki mislijo, da razčiščenje naše zgodovinske polpreteklosti ni potrebno. Ne morem razumeti, kako ne slutijo, da bi bilo odkritje in priznanje resnice v odrešitev, tudi njim in njihovim otrokom. Zgodovino res pišejo zmagovalci, toda resnica ostaja, in naj bo skrita še tako dolgo in globoko, vedno pride na dan.«

Na vprašanje o sodobnih razmerah v Sloveniji je Zorko v odgovoru kritičen do intelektualcev in njihove cinične zavesti do pojma narod – pa tudi, da se uradna politika še ni odtrgala od korenin totalitarne preteklosti. Njegova neizpolnjena želja je, da bi v vseh Slovencih zaživela zavest o nujnosti sprave. Na dnu je spoznanje, da je razkol nekoč sprtih strani mogoče preseči s spravo – »deseti bratje«, sinovi poražene strani, živeči v eksilu, so jo za vse prislužili s svojim trpljenjem.

Na zadnje Pibernikovo vprašanje »Kaj so temeljne točke, ki bi pomenile preboj iz današnjega vrednostno razkrojenega slovenstva«, Zorko med drugim odgovarja: »Beseda krepost je izginila iz našega besednega zaklada, še bolj iz aplikacije v življenju, in je danes samo še objekt ironiziranja. Razumnost, pravičnost, srčnost in zmernost, trdne osnove za duševno in celo za telesno zdravje. Razumnost! Ta ni po Platonu samo prva iz četverice naravnih kreposti, ampak tudi voznik, krmar ostalih treh.«

V Sloveniji je po letu 1991 izšlo veliko Zorkovih romanov, dramskih del, zgodb in nagovorov, mnogi od njih že prej objavljeni v Argentini. Leta 2006 je bil kot izredni član sprejet v Slovensko akademijo znanosti in umetnosti, leta 2011 pa kot redni član. S tem mu je slovenska intelektualna, ustvarjalna in znanstvena sfera namenila največje priznanje, ki ga je slovenski ustvarjalec lahko deležen – akademik. Verjetno tudi kot zahvala za ustvarjanje vseh drugih umetnikov v (pre)dolgo zamolčanem in odrinjenem izseljenstvu.

V začetku leta 2012 je založba Beletrina izdala Zorkov roman *Poslednji deseti bratje*, ki v zgodbah enaindvajsetih izseljencev prikazuje »zadoščevanje« poslednjih slovenskih desetih bratov za zločine in grehe našega naroda. Roman je začel nastajati konec šestdesetih let, dokončan pa je bil v času Zorkovega obiska na Danskem leta 1970. Na pobudo hčerke, ki je bila konec leta 2009 pred Zorkovo devetdesetletnico, pozorna na njegov rokopis, ga je Zorko ponovno pregledal in pripravil za natis.

Akademikinja ddr. Marija Stanonik je po izidu romana menila, da so *Poslednji deseti bratje* »veliki roman slovenskega izseljenstva«, ki ga partizanska stran še ni dočakala.

Leta 2013 je akademik Zorko Simčič prejel Veliko Prešernovo nagrado za življenjsko delo, najpomembnejše slovensko kulturno priznanje. V knjigi *Dohojene stopinje* je objavljeno njegovo razmišljanje ob prejemu nagrade, ki ga zaradi težav z zdravjem na slavnostni podelitvi nagrad ni mogel prebrati.

Ker je »spraševalec« France Pibernik literarni zgodovinar, je v knjigi *Dohojene stopinje* veliko vprašanj in Zorkovih odgovorov o okoliščinah, ki so vplivale na njegove literarne junake, prigode in zgodbe. Zorko pravi, da je njegova prva literarna »ljubezen« dramatika, ki pa je zaradi zunanjih okoliščin izseljenstva, ni (z)mogel več ustvarjati. Nekje zapiše, da je bilo zdomstvo zanj in za njegovo ustvarjanje blagoslov in ne kazen ali celo prekletstvo.

Veliko je zapisanega o literarnih ustvarjalcih, ki jih je Zorko srečeval, bodisi v rani mladosti, ali v zreli dobi ustvarjanja, še največ v času, ko je bil urednik revije Meddobje. Gre za zelo zanimive vidike, ki so verjetno nova dejstva v slovenski literarni zgodovini. Veliko prostora je namenjeno Edvardu Kocbeku, ki ga Zorko najbolj ceni kot pesnika, ki pa je politično »naivno« zaupal komunizmu. Na to je, po Zorkovem mnenju, verjetno vplivalo tudi Kocbekovo umeščanje v zgodovinsko pomembnost časa, ki ga je živel, in včasih »narcisoiden« pogled na njegovo (nad)poslanstvo v za Slovence prelomnem času.

Med literarnimi ustvarjalci je bil Zorku najbližje mariborski pisatelj Stanko Majcen, s katerim sta se dolgo leta dopisovala. Stanko Majcen je namreč v »prostovoljnem osebnem izgnanstvu« deloval v Mariboru. O njunih »pismenih« pogovorih je leta 2000 izdal knjigo *Srečanja z Majcnom*.

Med ostalimi osebnostmi posebej izpostavlja filozofa Milana Komarja, ki je eden največjih slovenskih filozofov, po katerem se v Buenos Airesu imenuje filozofski inštitut⁶. V Sloveniji je žal spregledan, zadnja leta pa vendarle izhajajo njegove knjige, med katerimi najbolj izstopa zbirka filozofskih razmišljanj *Pot iz mrtvila*. Zorko in Milan sta bila tudi velika osebna prijatelja, kar se kaže tudi s tem, da je bil Milan Zorkova poročna priča.

Kot rečeno je vsebina knjige *Dohojene stopinje*, ki se nanaša na slovensko literarno zgodovino, izjemno zanimiva. Ker predstavitev te vsebine presega obseg in namen tega zapisa ter moje sposobnosti, vas prisrčno vabim, da knjigo vzamete v svoje roke in besedila sami preberete.

MOJA SREČEVANJA Z ZORKOM SIMČIČEM

Knjigo *Dohojene stopinje* sem prebral »na dušek«, prav tako kot poleti 2012 roman *Poslednji deseti bratje*. Prva misel po zaključku branja je bila obakrat neizmerna hvaležnost pisatelju Zorko Simčiču, da sta knjigi ugledali »luč sveta« oziroma slovenske bralce doma in po svetu. Hvaležnost še zlasti zaradi Zorkovih častitljivih let, v katerih sta knjigi izšli. Ob tem sem začutil največjo hvaležnost Bogu,

⁶ Zorko Simčič je o življenju in delu filozofa Milana Komarja zapisal v prispevku *Življenje polno smisla*, ki je bil objavljen v *Loških razgledih* 58/2008.

da mu je podaril življenjsko moč in energijo, da je obsežno delo lahko zaključil. Veliko zahvalo pa sem začutil tudi do žene Minke ter hčerk Klare in Ivane, ki ga v neizmerni ljubezni ves čas podpirajo.

Moje zanimanje za pisatelja in akademika Zorka Simčiča je v veliki meri posledica najinih desetletnih srečevanj. Prvo srečanje je bilo septembra 2009, ko sem kot predsednik Muzejskega društva Škofja Loka, pripravljaj poseben Blaznikov večer posvečen dr. Tinetu Debeljaku. Škofjeločan dr. Tine Debeljak je bil leta 1937 skupaj s sosedoma »podnuncema« dr. Pavletom Blaznikom in profesorjem Francetom Planino glavni pobudnik ustanovitve Muzejskega društva Škofja Loka. Ko sem marca 2008 postal predsednik društva, sem prebiral gradiva o njegovem preteklem delovanju. V ospredje je takoj prišlo dejstvo, da je bil dr. Tine Debeljak v Škofji Loki dolga leta zamočan. Zelo me je nagovorila knjiga *Črni Kamnitnik Loma negra*, ki jo je uredil Debeljakov vnuk fotograf Marko Vombergar, in ki govori o Debeljakovem hrepenenju po ženi Veri in otrokom Tinetu, Metki in Jožejki. Debeljak je namreč maja 1945 odšel v Avstrijo, nato v Italijo in leta 1948 v Argentino, žena in otroci pa so na pritisk mednarodnega Rdečega križa za njim prišli šele leta 1954.

Na mojo pobudo je bil dr. Tine Debeljak marca 2009 posthumno⁷ imenovan za častnega člana Muzejskega društva Škofja Loka in listino o imenovanju smo septembra 2009 slavnostno izročili hčerkama Metki Debeljak Vombergar in Jožejki Debeljak Žakelj, ki sta za ta namen prišli iz Argentine. Zorka smo povabili, da spregovori o sodelovanju z Debeljakom, saj sta bila dolga leta tesna sodelavca v Slovenski kulturni akciji. Zapis o tem je izšel v zborniku *Loški razgledi 59/2009*.

Že prvo srečanje z Zorkom me je zelo napolnilo, takoj sem začutil veličino njegove osebnosti in hkrati njegovo odprtost in preprostost, ki jo zmorejo res samo »veliki ljudje«. Dogovorila sva se za občasna srečanja ob kavi v Ljubljani, večkrat sva se slišala tudi po telefonu. Prebral sem veliko njegovih del, večino knjig tudi kupil za svojo knjižnico. Vsebinska me je zelo nagovarjala, opazil sem veliko podobnost v najinih pogledih, kar me je z njim še bolj zbližalo. V pogovorih z njim sem vedno čutil, kako ogromno pridobivam in bil Bogu hvaležen, da se lahko srečujeva.

Zgodaj spomladi 2010 me je poklical in poprosil, če poznam kakšen primeren kraj, kjer bi lahko v miru ustvarjal. Bil je skrivnosten in ni želel govoriti o tem, kaj bo delal. Božja previdnost me je naslednjo soboto z ženo in otroki popeljala v ljubljansko kopališče Atlantis, kjer smo ob vhodu srečali družino Demšar iz Visokega v Poljanski dolini. Spomnil sem se, da je Matej Demšar ravno končeval izgradnjo apartmajev Cvetje v jeseni in mu povedal za Zorkovo željo, seveda sprva brez uporabe njegovega imena. Matej je menil, da bi se lahko dogovorili in predlagal, da pridemo na ogled.

Zorko in žena Minka sta se na marčevsko sobotno jutro z avtobusom pripeljala iz Ljubljane v Škofjo Loko in skupaj smo se odpeljali na Visoko. Prvo srečanje Mateja in Zorko je bilo zelo nagovarjajoče, saj je Matej, kot poznavalec slovenskega leposlovja, Zorka dobro poznal kot pisatelja. Posledično sta so se hitro dogovorila.

Za kratko smo se ustavili ob bližnjem Vrtovčevem domu, saj je Zorko omenil, da je pred drugo vojno kot dijak teden dni preživel v Poljanski dolini, a ni točno vedel kje. Menil sem, da je bil to Vrtovčev dom. Vse okoliščine, še posebej potok ob domu, so Zorka spominjale na ta kraj, a ni bil prepričan. V to se je prepričal pred dobrim letom dni, ko je v slovenski predvojni reviji našel svoj zapis o tem letovanju, ki je potrdil njegove domneve.

⁷ Dr. Tine Debeljak (27. 4. 1903 – 19. 1. 1989)

Ko smo dr. Tinetu Debeljaku podelili listino o posthumnem imenovanju za častnega člana Muzejskega društva Škofja Loka, sem imel željo, da bi v Škofjo Loko prišli vsi trije njegovi otroci, a Tinetu zdravje tega ni več dovoljevalo. Zato je v meni kmalu začela tleti želja, da jih obiščem v Argentini. Po spletu okoliščin (beri po Božji previdnosti) sem srečal Toneta Rodeta, direktorja Družine⁸, ki je s potovalno agencijo TRUD pripravljala obisk Slovencev v Argentini. Kot nalašč za naju z ženo, zato sva se takoj prijavila. Potovanje ali bolje rečeno romanje je bilo oktobra 2011⁹. Program je bil zastavljen tako, da smo imeli veliko srečevanj s Slovenci v Buenos Airesu in Bariločah, ogledali pa smo si tudi svetovno znane slapove Iguazu. Ob srečevanjih s Slovenci smo v vsej polnosti začutili njihovo življenje, globoko osebno vero, pripadnost slovenskemu narodu in izjemna notranjo željo po delovanju v slovenski skupnosti. Takega življenja v Slovenijo skorajda ne poznamo več. Z ženo sva doživela vse, o čemer sva do sedaj le prebirala. Kot zanimivost naj dodam, da sva v tem času razmišljala o nakupu slovenskih narodnih noš, ki bi si jih podelila kot dar za petdeset let življenja. Odločitev je bila v Argentini takoj sprejeta, saj sva od blizu videla, kaj slovenska narodna noša pomeni Slovincem v daljni deželi in večina od njih ima seveda svojo. V skupini iz Slovenije je bilo veliko zanimivih ljudi na čelu z mladimi iz Rafaelove družbe. V dneh obiska sem v Slovenski hiši na ulici Ramon Falcon v dvorani dr. Tineta Debeljaka pripravil večer posvečen njegovemu življenju in delu v Škofji Loki ter Sloveniji. Pred večerom sem se srečal z vsemi njegovimi otroki, Tinetom mlajšim, Metko in Jožejko, ki je v Buenos Aires prišla iz več kot tisoč kilometrov oddaljenega mesta Tucuman na severu Argentine. Moja želja, da bi skupaj srečal vse tri otroke dr. Tineta Debeljaka se je s tem izpolnila.¹⁰

Po moji vrnitvi iz Argentine so bila srečanja z Zorkom še bolj zanimiva, saj mi je z velikim veseljem pripovedoval o njegovih prigodah v Buenos Airesu in še bolj v Bariločah. Iz srečevanj sem med drugim izvedel, da je bil prešerne in neugnane narave, da je s kitaro in pesmijo rad razveseljeval ljudi okrog sebe.

Po izidu romana *Poslednji deseti bratje* sem želel pripraviti predstavitev tudi v Škofji Loki. Zorko je bil pobude vesel, saj mu je Škofja Loka pomenila neko posebno mesto, kar omenja tudi v knjigi *Dohojene stopinje*, ko zapiše, da jo je velikokrat obiskoval. Za sodelovanje na večeru sem nagovoril še Toneta Rodeta. V okviru Dnevov evropske kulturne dediščine smo 26. septembra 2012 pripravili pogovorni večer z akademikom Zorkom Simčičem z naslovom »Samo, kdo je dedič, more biti pionir«¹¹. Na večeru smo pozornost namenili tudi knjigi filozofa Milana Komarja *Pot iz mrtvila*, saj je Komar zgodnjo mladost preživel v Škofji Loki. Skozi pogovor sva s Tonetom uspela »odpreti« Zorkovo notranjost, ki jo je med udeležence razdajal z neverjetno močjo in navdušenjem. Še danes sem izjemno hvaležen, saj se zavedam, da je šlo za poseben večer, kar še vedno omenjajo mnogi Ločani, ki so se ga udeležili. Zorko je po koncu večera obiskovalcem še dolgo podpisoval svoj roman. Razumljivo je bilo, da je bil po večeru nekaj tednov zelo utrujen. Bilo mi je kar malce težko, da sem ga k temu nagovoril, a hvaležen, da smo večer več kot uspešno izvedli. Zorka sem že tako dobro poznal,

⁸ Tone Rode se je skupaj z ženo Kristino Kremžar in petimi otroki konec julija 2009 preselil iz Buenos Airesa v Slovenijo.

⁹ Z agencijo TRUD sem bil na podobnem potovanju še novembra 2014 in novembra 2018. Več o tem je zapisano v prispevku *Slovenci v Argentini nas vedno znova presenetijo*, ki je bil objavljen v časopisu *Družina* 31. marca 2019.

¹⁰ Tine Debeljak mlajši je umrl 10. marca 2013 v Buenos Airesu.

¹¹ Misel judovskega filozofa in rabina Abrahama Joshua Heschela (1907–1972), enega najbolj znanih interpretov judovskega duhovnega izročila.

da sem vedel, da v takih večerih oziroma dogodkih njegova notranja želja povedati svoje misli in izkušnje presega njegove fizične moči. Hvaležen sem, da si je kmalu opomogel in s polnim žarom naprej živel polno in ustvarjalno življenje.

Jeseni 2017 mi je Zorko omenil, da pregleduje zapise pogovorov s Francetom Pibernikom o slovenskih literarnih ustvarjalcih v Argentini, drugod po svetu in seveda v predvojni ter povojni Sloveniji. Dejal je, da mora besedilo pregledati in predvsem dodati opombe, saj današnji bralci mnogo oseb in dogodkov povezanih z njihovim življenjem ne poznajo prav dobro. Zorko je vsebino knjige izpostavil predvsem kot drugačno predstavitev slovenskih literarnih ustvarjalcev in s tega vidika kot zelo pomembno za slovensko literarno zgodovino. V svoji neizmerni skromnosti ni niti z besedo omenil, da se vsebina knjige pravzaprav nanaša na njegovo življenjsko pot. Večkrat sem ga nagovarjal, da bi jo zapisal in izdal v knjižni obliki, saj sem resnično želel, da bi bile njegove življenjske misli, priporočila, izkušnje objavljene ter s tem na razpolago vsem. Zorko je še omenil, da se hitro utruji in če bo nadaljeval v načrtanem ritmu, bo besedilo pregledoval dve leti ter da upa, da mu bo Bog naklonil zadosti moči, da bo to delo dokončal.

V zadnjih obdobjih so bili najini stiki bolj redki, saj ga nisem želel vznemirjati in mu jemati telesnih moči. Večkrat srečam hčerko Klaro in jo vprašam, kako se počuti ter jo prosim, naj ga pozdravi in mu želi vse dobro. Nenadoma pa zasledim novico – v torek, 18. junija 2019 predstavitev knjige *Dohojene stopinje* avtorjev Franceta Pibernika in Zorka Simčiča. Srce mi je zaigralo, saj se je Zorku izpolnila še ena velika želja. Zaradi drugih obveznosti na predstavitveni večer z ženo nisva mogla in sva se mu opravičila. Iz zapisa v časopisu *Družina* sem razbral, da se je Zorko v pogovoru ponovno v celoti razdal in odprl. Med drugim je bilo zapisano: »Na uvodno vprašanje, ali je roman »življenjepis skozi intervju«, je Simčič odgovoril, da na »neki način je življenjepis, na drugi pa ni življenjepis«. Da v življenjepisu ljudje bistvenega ne napišejo, je nadaljeval pisatelj. »Knjiga je življenjepis, ampak predvsem v povezavi z mojim književnim delom. Povezana z literaturo in časi, v katerih sem pisal. Tako da mislim, da je bolj kot moj življenjepis knjiga življenjepis slovenske književnosti. Je moj pogled na slovensko književnost, moj pogled na slovenstvo, moj pogled na svet.«¹²

Ko sem knjigo pričel brati, sem jo prebral »v šunku«, v dobrem tednu dni. Po koncu koncerta baritonista Marka Finka, ki je bil rojen slovenskim izseljencem v Buenos Airesu, v Slovenski filharmoniji 4. julija 2019, sem prijatelju Lenartu Riharju, ki je bil leta 2011 z nami v Argentini, povedal, da sem navdušen nad Zorkovo knjigo. Nagovoril me je, da pripravim zapis za revijo *Zaveza*, ki jo ureja. In nastal je prispevek, ki ste ga pravkar prebrali. Sedaj pa le urno k nakupu in branju knjige Franceta Pibernika in Zorka Simčiča *Dohojene stopinje*.

¹² Prispevek z naslovom »Stoletje, pred katerim človek obnemi« avtorice Ksenje Hočevnar, tednik *Družina* 7. julija 2019.